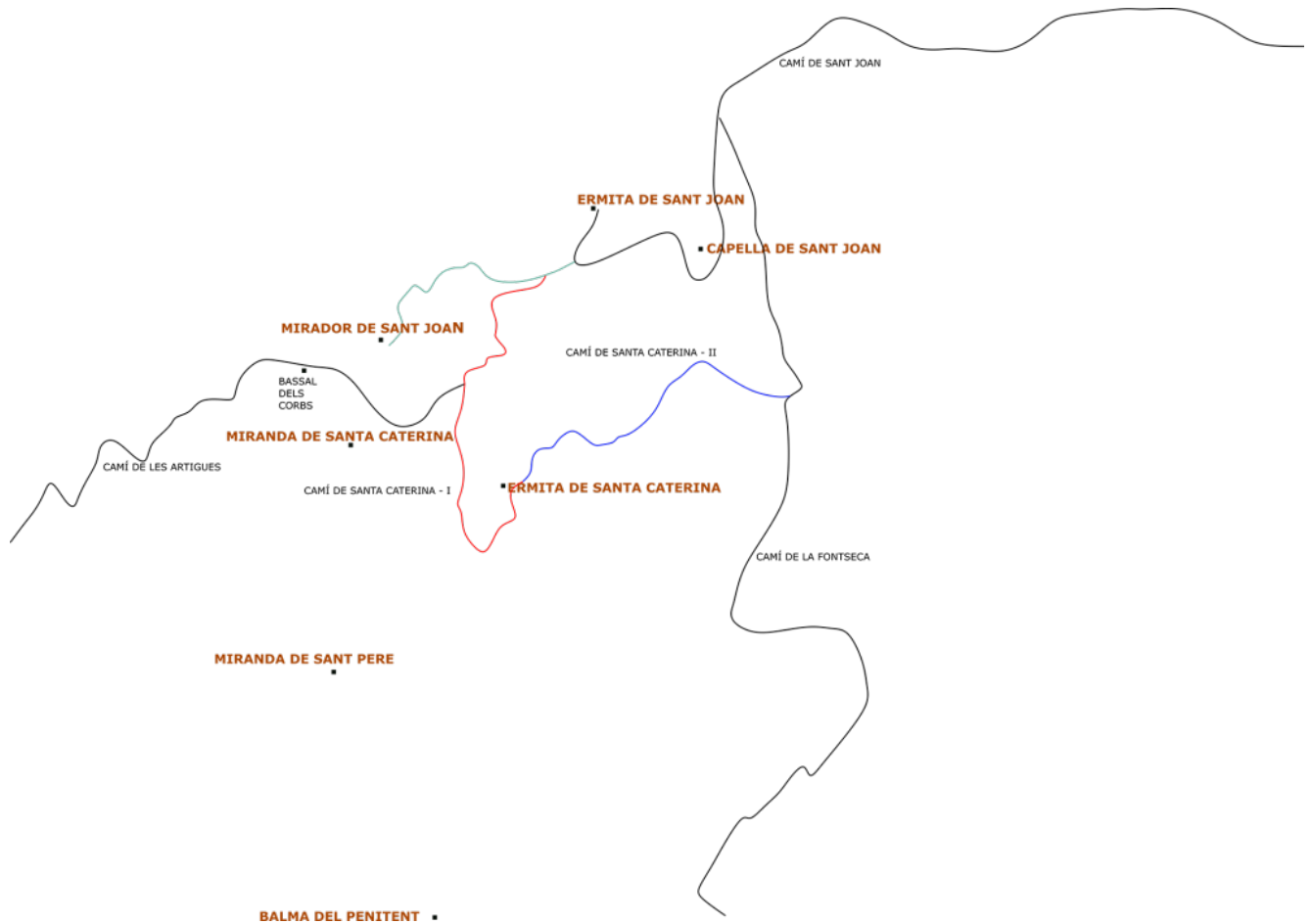


# Camí ermita de santa Caterina i balma del Penitent

Sempre m'havia semblat que l'actual camí de l'ermita de santa Caterina tenia algun tram alterat respecte el camí original. El mateix pensava respecte al camí a la balma de sant Martí, evidència llunyana a una probable antiga ermita nomenada de sant Pere. En aquest indret, com passa en altres llocs de la muntanya, l'ús més intensiu d'algun camí i el desús d'altres, dona la falsa percepció que els camins actualment tenen una determinada traça que sembla que sigui de tota la vida, quan en realitat, alguns d'aquests camins tenien una altra traça. Això és el que passa avui, com s'anirà veient en aquesta nota, amb el camí de l'ermita de santa Caterina i el camí de les Artigues. En l'actualitat, sembla que el camí de l'ermita de sant Joan a les Artigues sigui un sender principal del qual surt secundàriament, com mig amagat, el camí cap a l'ermita de santa Caterina quan, antigament, la situació era a la inversa: el camí principal, des de l'ermita de sant Joan, era el de Santa Caterina, del qual sortia, secundàriament un caminó que permetia anar a les Artigues.

L'anada a l'ermita de santa Caterina havia de ser còmoda i, segons sembla per documents antics, hi havia dues vies d'accés tal com es diu en un document de 1695 reproduït pel pare Bonificaci Soler en el seu article *Extinción de los ermitaños en Montserrat* (Revista Montserratina, juliol, 1911 pp. 423-478). L'ermità de Santa Caterina "*tiene a cargo de adobar de su Hermita camino de San Juan hasta el arroyo; y camino de Sta. Ana hasta la Cruz que sube á la Madalena el arroyo que viene de S. Onofre*". Amb Ramon Oranias, monjo gran coneixedor de la muntanya, hem interpretat cada un dels camins esmentats en aquest document i, referent a l'ermita de santa Caterina, deduïm que l'ermità de santa Caterina havia de mantenir dos camins. Un primer camí que sortia al peu de l'ermita de sant Joan "*camino de San Juan hasta el arroyo*" i un altre que sortia des del camí de la Fontseca "*camino de Sta. Ana hasta la Cruz que sube á la Madalena el arroyo que viene de S. Onofre*". Aquests dos camins continuen existint avui, tot i que el pas del temps ha introduït algunes modificacions evidents.



Camins d'accés a l'ermita de santa Caterina segons document de 1695. El camí vermell baixa des de l'ermita de sant Jan i el de color blau hi accedeix des del camí de la Font seca

El primer canvi és que el camí de l'ermita de santa Caterina surt com una derivació, una mica abrupte, del camí de la miranda de sant Joan. Una inspecció sobre el terreny evidencia com el camí, antigament, seguia uns metres més enllà d'on acaba avui, per anar a buscar el camí de l'ermita de sant Joan. Des d'aquest punt el camí baixa per dins d'un bosquet fins a un punt on, de manera sobtada, gira en pujada per començar un caminó que passa pel coll de la Mallenquera, primer, el Bassal dels Corbs, després de flaquejar el serrat de la Palomera, arriba al coll de les Artigues. El desús del camí de l'ermita de santa Caterina ha promocionat el camí de les Artigues, fins al punt d'induir el convenciment que és un camí de primer ordre. Quant, antigament, no era així. El camí de l'ermita de santa Caterina, després d'aquesta cruïlla continuava baixant uns metres fins a sortir del bosc i situar-se damunt d'una àmplia clapa rocosa que cal recórrer en sua pendent. És pas sobre roca nua que cal fer-lo amb cura.

Soprèn una filera, cada cop més escassa, de terra acumulada en alguns punts de

la roca i unes fileres de pedres que semblen provenir d'una obra avui inexistent.

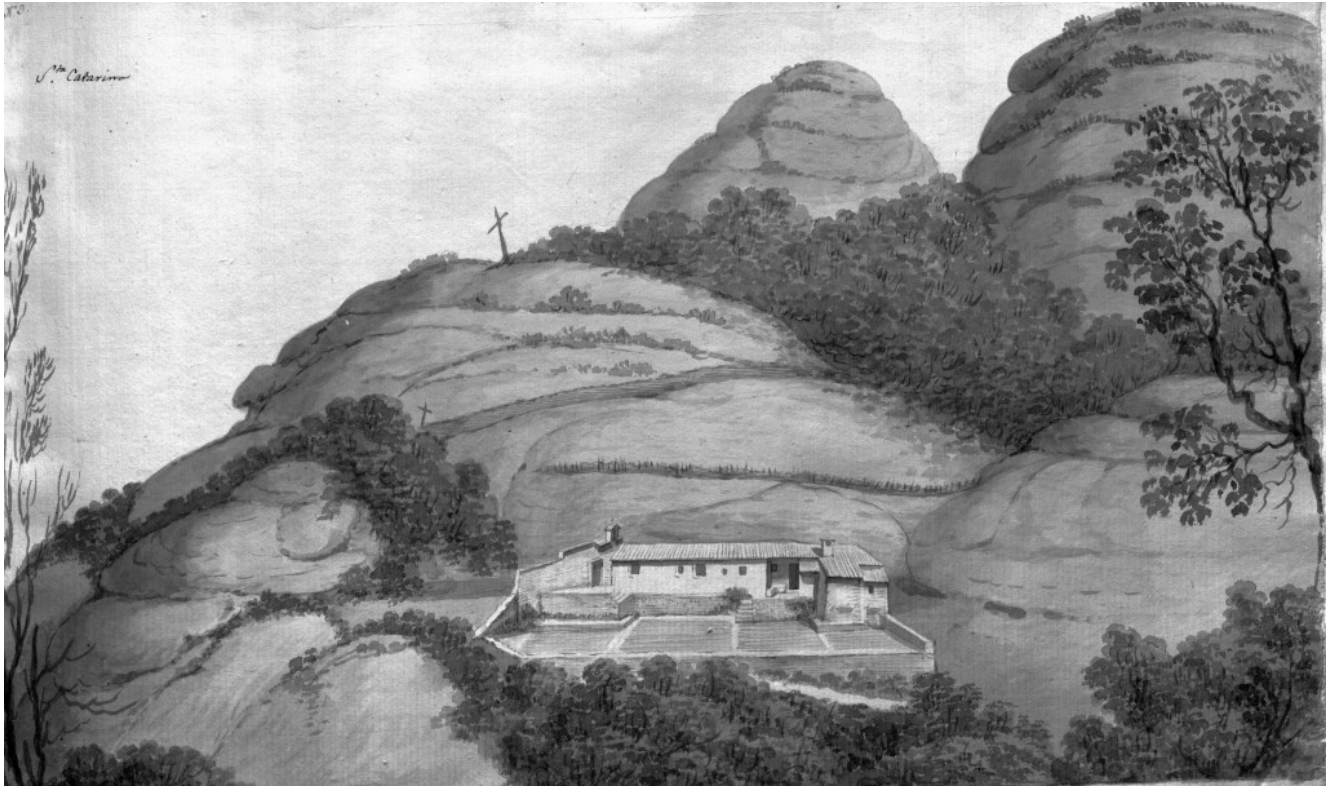


Restes antic camí damunt mur d'accés ermita de santa Caterina



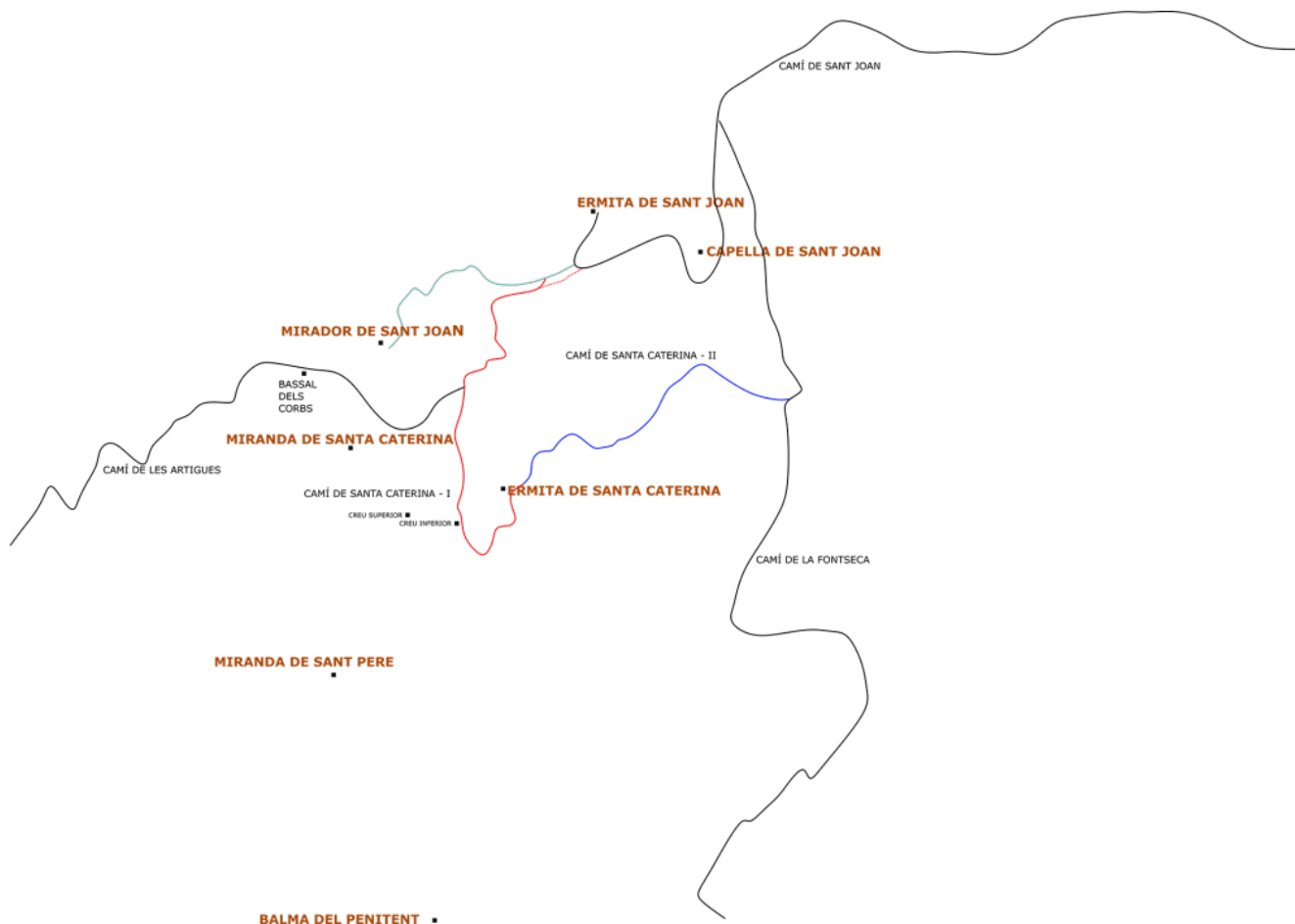
Restes antic camí damunt mur  
d'accés ermita de santa Caterina

Mirant un antic dibuix de l'ermita de Santa Caterina de Francesc Remart i Pere Pau Montaña publicat l'any 1790 es pot apreciar com damunt d'aquesta escanall rocós, per havia de passar el camí, hi havia un mur. Antigament, quan s'havia de travessar un tram rocós i no hi havia un pas natural clar se solia crear-lo fent una obra amb pedres que s'omplia de terra per crear una base ferma. Probablement, això és el que s'aprecia en aquest dibuix.



Dibuix de l'ermita de Santa Caterina de Francesc Remart i Pere Pau Montaña publicat l'any 1790

Acabat aquest pas el camí baixa un altre cop per dins d'un petit bosquet on ha quedat força malmès, on un cable i unes cordes faciliten avui fer aquest tram. Antigament, el camí feia diverses marrades i no baixava tan dret. Encara avui poden intuir-se on anaven aquests giravolts que permetien accedir a l'ermita per l'extrem del seu hort, del qual encara són apreciables alguns dels seus importants murs. En el dibuix de Francesc Remart i Pere Pau s'observa l'existència de dues creus. La primera al capdamunt del turó rocós per on transcorre el camí damunt d'un pas artificial i la segona a la fi d'aquest pas i inici del petit bosc on s'inicia la ràpida baixada a l'ermita. No s'ha trobat cap indici sobre roca de l'existència d'un ancoratge per les creus, probablement perquè l'indret on podien haver estat és terrós.



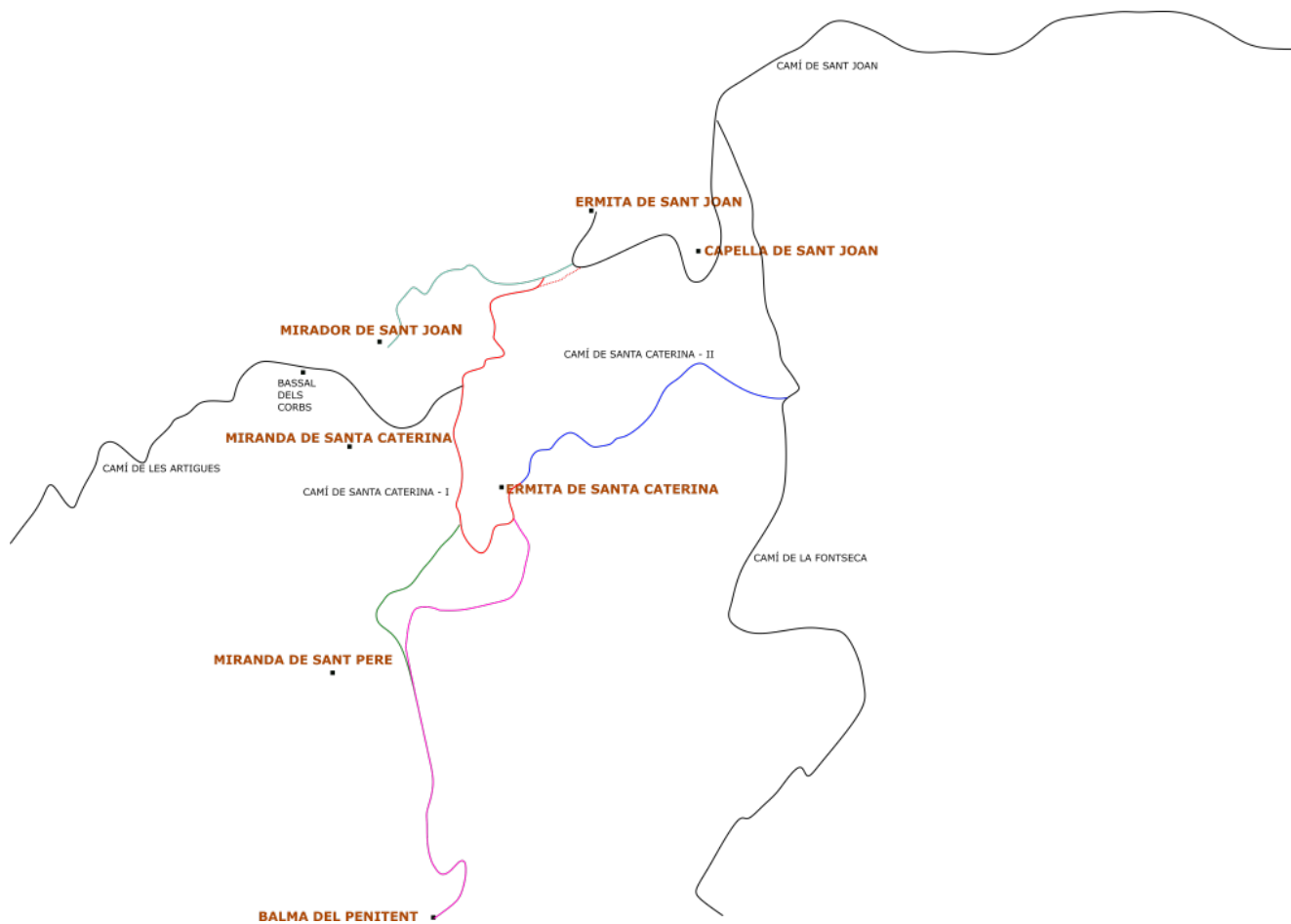
## Situació de les creus en el camí de l'ermita de santa Caterina

El segon caminó d'accés a l'ermita de santa Caterina sortia del camí de la Font seca. Aquest tenia el seu extrem superior en la cruïlla dels camins de les ermites de sant Joan, sant Onofre i Jaume on, al costat del torrent de santa Magdalena, on hi havia una creu de la qual encara pot veure's, probablement, la seva base. Aquest camí, avui força desfigurat permetia arribar a l'ermita de santa Caterina travessant el torrent que neix pocs metres amunt. La frondositat de la vegetació no permet avui apreciar el traç d'aquest camí.



Camí de sant Joan - Base de creu, camí de la Font seca

Del camí de l'ermita de santa Caterina surt un caminó per anar a la balma del Penitent, probable indret on estava situada el projecte no reeixit de l'ermita de sant Pere. Actualment, aquest caminó surt del camí de l'ermita de santa Caterina quan aquest abandona la clapa rocosa abans esmentada i on sembla hi havia un creu segons un dibuix de 1790. El camí segueix per damunt de roca fins a situar-se en un petit coll al costat de la Miranda de sant Pere. Des d'aquest punt es baixa per un escanall rocós cap a la balma del Penitent. Hi ha un altre camí, menys exposat que l'anterior que surt de la rodalia de l'ermita de santa Caterina, en el punt on hi ha la segona creu al final del pas artificial sobre roca, i això evita la clapa rocosa. Penso que el primer camí, força emprat en l'actualitat, és un camí d'aproximació a les vies d'escalada, i de sortida, emprada pels escaladors que han pujat la Miranda de sant Pere; mentre que el segon camí comentat seria l'accés més propi a la balma quan antigament s'esmentava que l'ermita de sant Pere es trobava a "un tiro de ballesta" de l'ermita de santa Caterina. Aquests dos camins estan representats en el següent esquema: el de color verd seria el caminó obert pels escaladors, mentre que el fúcsia seria probablement el camí més antic.



Camins d'accés a balma del Penitent. El de color verd seria el caminó obert pels escaladors, mentre que el fúcsia seria el camí més antic.